

hoc peccatum non esse gravissimum, sed magis peccatum infidelitatis.

Respondeo dicendum, quod, sicut in 2 part. dictum est (1. 2, quæst. 73, art. 6, et 2. 2, quæst. 73, art. 3), dupliciter aliquod peccatum potest dici gravius alio, uno modo per se, alio modo per accidens. Per se quidem secundum rationem suæ speciei, quæ attenditur ex parte objecti. Et secundum hoc, quanto id, contra quod peccatur, est majus, tanto peccatum est gravius. Et quia divinitas Christi est major humanitate ipsius, et ipsa humanitas potior, quam sacramenta humanitatis, inde est, quod gravissima peccata sunt, quæ committuntur in ipsam divinitatem, sicut est peccatum infidelitatis et blasphemie. Secundario autem sunt gravia peccata, quæ committuntur in humanitatem Christi. Unde et Matth. 12 dicitur: Qui dixerit verbum contra Filium hominis remittetur ei; qui autem dixerit verbum contra Spiritum Sanctum non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro. Tertio autem loco sunt peccata, quæ committuntur contra sacramenta, quæ pertinent ad humanitatem Christi. Et post hæc sunt alia peccata contra puras creaturas. Per accidens autem unum peccatum est gravius alio ex parte peccantis; puta, peccatum, quod est ex ignorantia vel infirmitate, est levius peccato, quod est ex contemptu, vel ex certa scientia. Et eadem ratio est de aliis circumstantiis. Et secundum hoc, istud peccatum in quibusdam potest esse gravius, sicut in his, qui ex actuali contemptu, cum conscientia peccati, ad hoc sacramentum accidunt; in quibusdam vero minus grave, puta, in his, qui ex quodam timore, ne reprehendantur in peccato, cum conscientia peccati ad hoc sacramentum accidunt. Sic ergo patet, quod peccatum est multis aliis gravius secundum suam speciem, non tamen est omnium gravissimum.

Ad 1 ergo dicendum, quod peccatum indigne sumentium hoc sacramentum comparatur peccato occidentium Christum, secundum similitudinem, quia utrumque committitur contra corpus Christi, non tamen secundum criminis quantitatem. Peccatum enim occidentium Christum fuit multo gravius. Primo quidem, quia illud peccatum fuit contra corpus Christi in specie propria; hoc autem peccatum est contra corpus Christi in specie sacramenti. Secundo, quia illud peccatum processit ex intentione nocendi Christo; non autem hoc peccatum.

Ad 2, dicendum, quod fornicator accipiens

corpus Christi comparatur Judæ Christum osculantem, quantum ad similitudinem criminis (quia uterque ex signo charitatis Christum offendit), non tamen quantum ad criminis quantitatatem, sicut etiam prius dictum est (in solut. præced.). Hæc tamen criminis similitudo non minus competit aliis peccatoribus, quam fornicatoribus. Nam et per alia peccata mortalia agitur contra charitatem Christi, cuius signum est hoc sacramentum, et tanto magis, quanto peccata sunt graviora. Secundum quid tamen peccatum fornicationis magis reddit hominem ineptum ad perceptionem hujus sacramenti, in quantum scilicet per hoc peccatum spiritus maxime carni subicitur, et ita impeditur fervor dilectionis, qui requiritur in hoc sacramento. Plus tamen ponderat impedimentum ipsius charitatis, quam fervoris ejus. Unde et peccatum infidelitatis, quod funditus separathominem ab Ecclesiæ unitate, simpliciter loquendo, maxime hominem ineptum reddit ad susceptionem hujus sacramenti, quod est sacramentum Ecclesiasticae unitatis, ut supra dictum est (q. 79, art. 4, et q. 73, art. 4). Unde et gravius peccat infidelis, accipiens hoc sacramentum, quam fidelis peccator, et magis contemnit Christum, secundum quod est sub hoc sacramento; præsentim si non credit, Christum vere sub hoc sacramento esse, quia quantum est in se, diminuit sanctitatem hujus sacramenti, et virtutem Christi operantis in hoc sacramento, quod est contennere ipsum sacramentum in se ipso. Fidelis autem, qui cum conscientia peccati sumit, contemnit hoc sacramentum, non in se ipso, sed quantum ad usum, indigne accipiens. Unde et Apostol., 1 Cor. 11, assignans rationem hujus peccati, dicit: Non dijudicans corpus Domini, id est, non discernens ipsum ab aliis cibis, quod maxime facit ille, qui non credit, Christum esse sub hoc sacramento.

Ad 3, dicendum, quod ille, qui projiceret hoc sacramentum in lutum, multo gravius peccaret, quam ille, qui cum conscientia peccati mortalis ad hoc sacramentum accedit. Primo quidem, quia ille hoc facheret ex intentione injuriam faciendi huic sacramento, quod non intendit peccator indigne corpus Christi accipiens. Secundo, quia homo peccator est capax gratiae, unde etiam magis est aptus ad suscipiendum hoc sacramentum, quam quemque alia irrationalis creatura. Unde maxime inordinate uteretur hoc sacramento, qui projiceret ipsum canibus ad manducandum, vel, qui projiceret in lutum ad conculcandum.

Littera D. Thomæ est perspicua; de re autem ipsa dicemus sequenti disputatione.

DISPUTATIO LXVI.

DE SPIRITALI DISPOSITIONE NECESSARIA EX PRÆCEPTO AD SUSCIPIENDUM HOC SACRAMENTUM.

Disput. 28 de Eucharist. — Incipimus disputare de præceptis pertinentibus ad usum hujus sacramenti. In quo duæ interveniunt personæ ad quas possunt hæc præcepta pertinere, nimurum suscipiens et dispensans sacramentum, de quibus suo ordine dicendum est. Primo de suscipientibus; secundo de dispensantibus, cum D. Thom. infra, q. 82. Rursus in ipso usu duo vel tria possunt considerari, scilicet modus ejus ex parte suscipientis, quo spectat, ut cum hac dispositione vel illa sumat, vel exercitum ejus, scilicet, quod interdum sumat, vel modus ejus ex parte sacramenti, scilicet, quod in una vel duabus speciebus sumatur. Et circa hæc omnia possunt versari diversa præcepta; de quibus ordine proposito dicemus sequentes ordinem articulorum D. Thom. In hac ergo disputatione agimus de præcepto præscribente modum in spirituali dispositione necessarium ad dignam sumptionem hujus sacramenti, quod potest explicari, vel per modum præcepti negativi, scilicet, ut nemo communicet in peccato mortali, vel affirmativi, mandantis potius specificationem actus, ut sic dicam, quam exercitum, scilicet, ut hoc sacramentum in gratia recipiatur; hoc enim præcepto non mandatur exercitum actus, sed ut, si fiat, tali modo fiat.

SECTIO I.

Utrum sit peccatum mortale recipere hoc sacramentum in peccato mortali sine ulla dispositione.

1. Absque baptismo nullus est capax Eucharistie. — Suppono primam ac maxime necessariam dispositionem ad dignam mandationem hujus sacramenti esse characterem baptismalem, sine quo nullus, quantumvis justus, seu contritus, potest digne suscipere hoc sacramentum, quia non est capax effectus ejus, ut supra dictum est, quia baptismus est janua ad cætera sacramenta, unde qui non est baptizatus, non solum dici potest indispositus, sed etiam incapax sumptionis hujus sacramenti, quoad significationem et effectum sacramentalem; nam sicut, qui non est geni-

tus, nutriti non potest, ita qui non est regeneratus in Christo, non est capax alimenti ejus, et ex hac parte ficte sumit, et falsam reddit significationem hujus sacramenti, si non regeneratus illo nutriti velit, etiamsi alioqui peccator non sit.

2. Hæreses circa hanc questionem. — Igitur quæstio superest de dispositione necessaria in homine baptizato, in quo haeretici hujus temporis, ut referunt Roffensis, art. 15, Bellarminus, et alii, non solum dispositionem gratiae non requirunt, verum potius asserunt, quo magis ejus conscientia peccatorum onere gravatur, eo melius esse dispositum ad hoc sacramentum recipiendum, dummodo firmiter credat, ea peccata sibi non esse imputanda propter Christum, quia hoc sacramentum non solum est cibus animæ, sed etiam medicamentum; ut autem dicitur Matth. 9: Non sani agent medico, sed qui male habent. Hi vero haeretici errant imprimis in generali doctrina de justificatione et remissione peccatorum, dum existimant, peccata non tolli, sed solum non imputari, idque non per veram penitentiam, sed per solam fidem. Deinde specialiter errant in effectu, fine et institutione hujus sacramenti. Putant enim esse institutum ad tollenda peccata mortalia, idque solum excitando fidem, de quibus in superioribus satis dictum est. His ergo omissis:

3. Qui accedit ad Eucharistiam sine dispositione ad gratiam et cum conscientia peccati mortaliter lethaliter peccat. — Dico primo: accedere ad hoc sacramentum cum conscientia peccati mortalis, et sine dispositione sufficienti ad gratiam, est peccatum mortale. Conclusio est absolute de fide, licet in modo explicandi illam possit esse inter Catholicos diversitas, ut sect. 3 videbimus. Probatur autem conclusio ex illo Pauli, 4 ad Cor. 11: Probet autem seipsum homo, et sic de pane illo edat et de calice bibat, qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini. Ubi sermo est de probatione morum per recognitionem, seu examinationem conscientiae, ut supra ostendimus, agentes de dispositione necessaria ad effectum hujus sacramenti; unde ille dicitur indigne sumere, qui accedit cum prava conscientia. Manducare autem sibi judicium, est, novam culpam ex tali mandatione contrahere. Atque ita exponit hunc locum Concil. Trident., sess. 13, c. 7; et significat Origen., homil. 5 in diversos, ubi tractans illa verba Genturionis: Domine non sum dignus, ut in-

tres sub tectum meum, inquit : Quando manducas, et bibis corpus et sanguinem Domini, tunc Dominus sub tectum tuum ingreditur; et tu ergo humilians temelipsum imitare hunc centurionem, et dico, Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum; ubi enim in indigno ingreditur, ibi ad judicium ingreditur accipienti. Clarius, homil. 2 in Psalm. 37, prope finem : Communicare, inquit, non times corpus Christi accedens ad Eucharistiam, quasi mundus ac purus, quasi nihil in te sit indigni, et in his omnibus putas quod effugies judicium Dei; non recordaris illud, quod scriptum est, quia propterea in vobis multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quare multi infirmi? Quoniam non seipsos dijudicant, neque seipsos examinant, neque intelligunt, quid est accedere ad tanta sacramenta; patientur hoc, quod febricitantes pati solent, cum sanorum cibos presumunt, sibimet ipsis inferentes exitium. Eamdem veritatem ex eisdem verbis Pauli colligit Cyrill. Alexand., lib. 12 in Levit., non longe a fine, et Cyprian., lib. de Lapsis, circa med., ubi adjungit illa verba Levit. 22 : Omnis mundus manducavit carnem, et anima quæcumque manducaverit ex carne sacrificii salutaris, quod est Domini, et immunditia ipsius super ipsum est, peribit anima illa de populo suo. Et illud, 1 ad Cor. 10 : Non potestis calicem Domini bibere, et calicem dæmoniorum, etc. Atque de eadem re eleganter loquitur in serm. de Cœna Domini. Hieronym., Mar. 3 : Turbæ, inquit, quæ impediunt panem manducare, et peccata et vitia sunt, quia, qui manducat indigne, judicium sibi manducat et bibt, non dijudicans corpus Domini. Et Isidorus, lib. de Supmo bono, cap. 4 : Qui scelerate vivunt in Ecclesia et communicare non desinunt, putantes se tali communione mundari, discant, nihil ad emundationem sibi proficere, dicente Propheta : Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelerata multa? Numquid carnes sanctæ auferent a te malitias tuas? et Apostol. : Probet seipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Ac denique Clemens P., lib. 7 Constit., cap. 27 : Si quis, inquit, sanctus est, accedat; si non est, curet, ut fiat per Dei misericordiam; et similis admonitus habetur in antiquis liturgiis. Multaque similia adduximus supra in citato loco, de dispositione necessaria ad effectum hujus sacramenti. Ratio vero hujus conclusionis satis explicata est in comment. art. 4, et indicatur a Paulo illo verbo : Non dijudicans corpus Domini. In quo magna in-

natura rei potest colligi tale peccatum, quia haec non est gravis injuria vel irreverentia, quia per peccatum veniale non ponitur impedimentum principali et quasi essentiali effectui sacramenti, cum tale peccatum non excludat charitatem; ergo non committitur gravis fictio aut simulatio; ergo nec peccatum grave. Et confirmatur, quia alioqui non possunt ad hoc sacramentum accedere, nisi sanctissimi viri; quis enim est, qui non merito timere possit, non solum, ne in peccato veniali sit, sed etiam ne in ipsa sumptione venialiter peccet, vel ex vana aliqua intentione, vel ex negligenti distractione, aut alia simili causa. Et confirmatur ex cap. Si non sunt, de Consecr., dist. 2, ubi ex sententia Hilar. sic dicitur : Si non sunt tanta peccata, ut excommunicetur quis, non se debet a medicina corporis et sanguinis Domini separare; et in cap. Si quotiescumque, dicitur ex sententia Amb. : Qui semper pecco, debeo semper accipere medicinam.

5. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices : interdum potest homo obligari ad suscipiendum hoc sacramentum, quando moraliter loquendo non potest se ad gratiam disponere, ut si sit publicus concubinarius, vel habeat diuturnum ac vehemens odium inimici, quod deponere non possit, et maxime, si copia confessoris careat, et contritionis gradum non valeat attingere, nec denique absolutum propositum non peccandi de cætero concipiatur, quod non solum ad contritionem, sed ad veram etiam attritionem est necessarium. Addamus ad difficultatem explicandam, Deum ei negare auxilium ad dolendum de peccato, atque ipsi peccatori constare se esse a Deo desertum; tunc ille non peccaret, accedendo ad hoc sacramentum sine dispositione, quam non potest habere; ergo non est per se malum in peccato accedere. Respondetur ad priorem partem, neminem esse posse in agendis ita perplexum, ut ex duabus malis mortalibus alterum simpliciter eligere cogatur. Unde in praesenti casu, si quis revera obligatur hoc sacramentum accipere, non erit illi impossibile, ita se disponere, ut digne accipiat; quod si hoc fortasse sit illi valde difficile, tenebitur cum divina gratia eam difficultatem superare, quæ non illi deerit, si, quod in se est, facit. Quod si tanta sit difficultas, ut mortaliter censeatur quedam impossibilitas, interdum esse poterit sufficiens ratio ad excusandum hominem, ne pro eo tempore communicare teneatur, et differat, donec paulatim eam difficultatem vincere, ac digne se disponere valeat; illa vero duo, scilicet, obligatio communicandi, et impossibilitas digne communicandi, non possunt simul ac pro eodem tempore absolute et simpliciter conjungi. Quocirca, ad alteram partem, quæ fingitur de homine destituto a Deo, imprimis negandum est, illud fieri a Deo in hac vita. Deinde eo

casu, argumentandi gratia, admisso, respondeo non teneri hominem illum ad hoc sacramentum suscipiendum, nec posse licite communicare; peccaret enim sic communicando, eodem genere sacrilegii, quo nunc peccat quilibet peccator indigne communicans, quia licet ille homo non posset digne communicare, posset tamen vitare actum, ne illum faceret sine debita circumstantia et honestate, ad quod obligatur ex vi hujus præcepti, de quo agimus, quod, ut supra dixi, negativum est, vel saltem negationem includit, non communicandi in statu mortalis peccati.

6. *Recipere Eucharistiam in peccato veniali non est ex eo solum capite mortale.* — Dico secundo : recipere hoc sacramentum in peccato veniali, vel etiam peccando venialiter in ipsa sumptione, non est ex eo capite peccatum mortale. Haec est communis sententia. Et ratio est, quia nec circa hoc est speciale præceptum positivum, neque ex sola

beat de cetero voluntatem, et communicaturus satisfaciat lachrymis, etc., subdit inferius: Sed hoc de illo dico, quem capitalia et mortalia peccata non gravant. Sentit ergo Augustin., vel potius Gennad., quod recipere Eucharistiam sine penitentia venialium peccatorum, gravet conscientiam; erit ergo, ut minimum, peccatum veniale.

8. Si peccatum veniale sit velut circumstantia communionis, est peccatum veniale sic communicare. — Peccatum venialiter accedens ad Eucharistiam cum conscientia multorum venialium. — Accedens ad Eucharistiam cum uno vel altero peccato habituali veniali non peccat, etiam venialiter. — Dicendum imprimis videtur, si peccatum veniale sit aliquo modo circumstantia ipsius actus communicandi, peccatum esse veniale sic communicare, ut, v. gr., si quis communicet propter ostentationem, seu vanam gloriam, vel certe si actu sit in ipso peccato veniali, ut in vana aliqua cogitatione, aut delectatione, et ea ratione accedat distractus, et sine debita attentione et devotione. Ratio est, quia si non habeat circumstantias debitas, est aliquo modo malus; ergo, ut minimum, erit peccatum veniale. An vero tunc impediatur effectus ex opere operato, supra tractatum est. Deinde, si quis consuetudinem habeat committendi multa venialia peccata, vel certe conscientiam sentit eorum multitudine oneratam, et ideo ad spiritualia tractanda tepidam, et quodammodo indispositam, non videtur posse excusari a culpa veniali, si sine ullo dolore aut proposito emendandi vitam ad Eucharistiam accedat. Et hoc saltem probat ratio in contrarium facta, quia ille est aliquo modo indignus, et non satis dijudicat corpus Domini, et ponit obicem aliquibus effectibus hujus sacramenti non contempnendis, quales sunt, remissio venialium peccatorum, et actualis fervor charitatis; ac denique quod caput est, non potest omnino excusari actione illa ab irreverentia contra hoc sacramentum. Præterea Anselm. et Augustin. hoc ad minimum sentiunt, et in hunc modum explicari possunt, quamvis in rigore plus dicere videantur, præsertim Anselmus; nam Augustinus exponi posset, cum inquit: *Hoc de illo dico, quem capitalia et mortalia peccata non gravant*, quod non distinguat illa a venialibus, sed ab eo statu conscientiae, que licet mortali peccato mordeatur, tamen eorum multitudine non gravatur, nec obruitur; huic enim homini dat licentiam Augustin. fre-

quenter communicandi, premissa confessione, illi vero minime, nisi post diurnam penitentiam, etiam publicam, si peccatoris status publicus fuerit. Denique extra predictos casus, si quis fortasse habeat peccatum veniale in habitu, licet sine dolore ejus, et proposito, emendandi ad Eucharistiam accedat, vel quia non recordatur, vel quia ob humanam aliquam fragilitatem, non potest voluntatem avertere ab illo levi affectu, non existimo, peccare venialiter sic communicando, si aliqui procuret cum timore, reverentia et devotione accedere. Et quoad hoc placet prior Theologorum sententia. Et ratio est, quia tunc illa culpa venialis non est circumstantia illius actus, neque ab homine fragili exigenda est summa diligentia, vel perfectissima dispositio.

9. Nulla actualis dispositio requiritur ad sumendum Eucharistiam ex pracepto rigoroso preter gratiam habitualis. — Ex dictis in hac sectione obiter colligimus, praeter dispositionem gratiae habitualis, nullam actualem requiri ex rigoroso pracepto ad dignam sumptionem hujus sacramenti, ita ut illius omissione peccatum mortale sit. In quo convenient omnes Theologi, et a fortiori patet ex eo, quod supra diximus, ad effectum hujus sacramenti nullam actualem dispositionem requiri. Ad vitandum autem peccatum veniale, illa interior attentio, ac reverentia necessaria est, quam ex natura sua talis actus sacer ac religiosus postulat, ut convenienti modo fiat. Excusabitur tamen homo ab hujusmodi culpa veniali, si fortasse ex naturali tantum distractione hujusmodi attentionem omittat, quia tunc nec voluntaria est, nec humana.

SECTIO II.

Quam grave peccatum sit indigna susceptio hujus sacramenti in peccato mortali.

1. Cum constet ex dictis, peccatum hoc ex genere suo mortale esse, inquirere possumus gravitatem ejus, vel genericam, vel specificam, vel numericam seu individualem.

2. Eucharistiam in mortali suspicere sacrilegium est. — Dico primo, peccatum hoc habere gravitatem sacrilegii virtuti religionis contrariam. Sic Hieronym., epist. 22 ad Eustochium, in quosdam invehitur, qui indigne communicabant: *Ebrietati sacrilegium copulantes aiunt: Absit, ut ego me a sanguine Domini abstineam*. Et ratio est, quia hoc sa-

cramentum est res maxime sacra, cui ex virtute religionis proprius cultus et reverentia debetur; nam sicut Christi adoratio ad religionem spectat, ita et hujus sacramenti veneratio. Ergo injuria, quæ illi fit, contraria est religioni, atque adeo sacrilegium.

3. Non tamen est tam grave peccatum sicut heres, desperatio, aut odium Dei. — Hinc sequitur primo, hoc peccatum ex suo genere non esse tam grave, sicut illa, quæ sunt contra virtutes Theologales, ut sunt odium Dei, heres, desperatio; nam, ut recte fiat comparatio, debet maximum peccatum cum maximo conferri, aliqui nihil certum affirmari potest. In eo vero sensu ratio est clara, quia peccatum, quod privat majori honestate, ex suo genere gravius est. Item, quia illæ virtutes sunt perfectiores religione, quia immediatus Deum attingunt; ergo eadem ratione vitia illis contraria sunt graviora.

4. Gravius tamen est iis, quæ sunt contra virtutes morales. — Secundo sequitur, hoc peccatum ex suo genere gravius esse, quam ea, quæ sunt contraria virtutibus moralibus religione inferioribus. Quod eisdem rationibus ostendi potest; nam privat perfectiori honestate, et immediate attingit Deum, vel res divinas. Cum vero dicimus, peccatum hoc esse ex suo genere gravius, intelligendum est proprie de genere, id est, quantum est ex vi sue rationis genericæ; hoc enim immediate convincitur rationibus factis. An vero etiam in specie sit gravius quocumque alio peccato contra proximum vel contra aliquam virtutem moralem, paulo inferius dicemus.

5. Peccatum hoc non est omnium quæ religioni opponuntur maximum in specie sua. — Dico secundo: hoc peccatum in specie sua non est maximum omnium, que religioni opponuntur; sed in tertio gradu, seu ordine constitui potest. Ita colligitur ex D. Thom. qui supponit, quod ex 1. 2 satis clarum est, contra eamdem virtutem posse committi peccata specie diversa, quia ab eodem medio variis modis recedi potest; inter peccata ergo, quæ religioni opponuntur, primum gradum tenent illa, quæ sunt contra Deum secundum se, seu contra divinitatem ejus; quia, quo excellentior est divinitas cæteris rebus, eo injuria illi facta gravior est. Et hujusmodi est blasphemia, perjurium; et in hoc ordine annumerari solet peccatum contra Spiritum Sanctum, quod Christi testimonio gravissimum est. In secundo gradu sunt peccata contra humanitatem Christi, ut in propria specie

existit, quia illa proxime conjuncta est Deo, et major est injuria et irreverentia, majusque potest inferri nocumentum, quando in propria specie offenditur, ac laeditur. Tertium ergo ordinem constituit peccatum sacrilegii contra hoc sacramentum, quia in ipso realiter Christus continetur, quamvis sub aliena specie. Unde inter omnes alias res sacras, hoc sacramentum maxime sacrum ac divinum est; ergo injuria et sacrilegium, contra illud factum, maximum est, post alia enumerata. Additur ex D. Thom. hic, in hoc tertio ordine, posse esse varia sacrilegia, quævidetur specie diversa, inter quæ indigna sumptio vel communicatio non habet summam gravitatem; majus enim peccatum est, ut D. Thom. hic docet, art. 5, ad 3, projicere hoc sacramentum canibus ad manducandum, vel in lutum ad concileandum illud, quod ex terminis ipsis videtur manifestum; nam præse fert maiorem horrorem et injuriam, et indicat animum magis aversum, magisque Christo injurious. Et præterea id explicat D. Thom. optimæ conjecturæ, quia peccator, licet sit indispositus ad unionem cum Christo, quia peccator est, tamen de se est capax illius, quia homo est; at vero brutum est omnino incapax; et ideo major est improportio, majorque abusus in illis actionibus.

6. Dubium, an hoc peccatum sit gravius omnibus iis, quæ opponuntur virtutibus moralibus. — Aliqui affirmant. — Aliqui negant. — Gravius peccatum regulariter esse homicidium quam sumptio indigna hujus sacramenti. — Ex hac vero assertione sic exposita oritur dubitatio supra tacta, an hoc peccatum ex specie sua sit gravius homicidio, quod est contra justitiam; aut adulterio, quod justitiae et temperantiae repugnat; vel omnibus peccatis contra naturam, contrariis castitati; et idem inquire potest de cæteris oppositis virtutibus moralibus. Quidam enim Theologi ita existant, ut Gabr., lect. 77 in can.; et Petr. Sot., lect. 12 de Euchar.; Ledes. in 4, 5 part., quest. 21, art. 5; Sot., dist. 12, quest. 1, art. 5, qui dicit, homicidium quidem esse gravius, quam sit indigna sumptio hujus sacramenti ex fragilitate commissa, nihilominus tamen indignam sumptionem ex specie sua esse gravirem, quia, si ex contemptu fiat, gravius peccatum est. Quæ ratio non admodum probat, quia, ut comparatio recte fiat, debent æquales circumstantiae ex parte operantis adhiberi. Huic vero sententiae favent Patres,

qui adeo exæggerant hoc peccatum, ut cum peccato crucifigentium Christum, et Judæ, qui eum vendidit, compararent illud; Chrysost., hom. 45 in Joan., 61 ad Populum; Remig., Matth. 26; et Beda, Marc. 14, circa illa verba: *Per quem Filius hominis tradetur.* Anselm. et Theod., 4 ad Cor. 11. Hæc vero sententia non placuit Durando, d. 9, q. 4; et idem sentit Palud., quæst. 2, art. 6. Primo, quia non habet illa opinio sufficiens fundamentum; nam imprimis prædicti Patres, ut etiam D. Thom. notat, non secundum æqualitatem, sed secundum quamdam proportionem, et imitationem, locuti sunt; quia sicut Judas osculo tradidit Christum indignis hominibus ac inimicis ejus, ita peccator communicando indignè, velut quedam osculo Christum tradit homini indigno, ejusque inimico. Et sicut crucifixores Christi sanguinem Christi fuderunt in suam perniciem, ita etiam peccator quodammodo sanguinem Christi fundit in suum magnum detrimentum, quando illum indignè sumit. Ex hac vero analogia non potest inferri, vel hoc peccatum esse æquale illis, vel esse majus omnibus supra enumeratis. Rursum neque ex ratione sacrilegii potest concludi hæc major gravitas specifica, quia sub graviori genere potest sine dubio contineri species aliqua moralis minus gravis, quam sit alia sub inferiori genere contenta; majus enim peccatum est peccatum contra naturam, quam furtum, licet illud sit sub genere in temperantiæ, hoc vero sub genere injustitiæ, quod gravius est; et similiter gravius est homicidium, quam oratio inattenta, licet hæc sit sub genere sacrilegii. Et in physicis speciebus est etiam probabile, id posse accidere. Ratio vero est, quia, licet objectum virtutis contrariae secundum se sit nobilis, tamen modus attingendi illud potest esse inferior ac levior. Denique quod ita sit in præsenti, potest in hunc modum exponi: nam homicidium infert magnum nocumentum proximo et irreparabile; indigna vero communicatio, quamvis sit Christo injuriosa, re tamen ipsa, non infert ei nocumentum. Ergo, licet Christus absolute sit nobilis objectum, quam alias proximus, nihilominus hæc ejus injuria potest ex specie sua esse levius peccatum, quam homicidium. Quæ omnia, ut minimum, faciunt controversiam hanc satis dubiam speculative; nec video posse esse certa principia ad illam decidendam, si verum est illud principium, quod posterior sententia assumit, posse peccatum, sub inferiori genere conten-

tum, secundum specificam rationem suam esse gravius, de quo dubitari etiam posset; sed hæc res ad 4. 2 spectat. Et ideo nunc satis sit dicere, practice loquendo, fere semper illa peccata homicidii esse graviora, vel propter majus nocumentum, vel quia majorum deformitatem et rectæ rationis eversionem præ se ferunt.

7. *Objectio.* — *Solutio.* — Superest vero objectio contra assertionem positam, ex Augustin., lib. 50 Homiliarum, hom. 26, et habetur in cap. Interrogo, 1, quæst. 1, ubi dicit, *non esse minus peccatum, indigne audire verbum Dei, quam indigne communicare, quia non est minus,* inquit, *verbum Dei, quam corpus Christi;* quod fere eisdem verbis prius dixerat Origen., hom. 43 in Exodum, ubi ait, *non esse minorem culpam negligere verbum Dei, quam corpus Christi;* sed negligere verbum Dei, aut negligenter et sine fructu illud audire, non est peccatum adeo grave; ergo neque indigne communicare. Respondetur imprimis hæc videri dicta per quamdam hyperbolem et exaggerationem, et aliquo prudenti moderamine esse temperanda. Nam si proprie sit sermo de verbo Dei formaliter, id est, de prædicatione, seu doctrina divina, non potest secundum æqualitatem intelligi, cum dicitur, verbum Dei non esse minus, quam corpus Christi; sed secundum quamdam habitudinem, et respectum ad divinam personam; ac si diceremus, non esse minus verbum Regis, quam corpus Regis; vel sicut dicimus, non esse minus venerandam imaginem Regis, vel alium, qui gerit personam ejus, quam ipsum Regem; si vero loquamur de verbo Dei objective, sic secundum veram æqualitatem non est minus verbum Dei, quam corpus Christi, quia res, quæ hoc verbo prædicatur, non est minus digna; atque hoc modo negligere verbum Dei, potest esse gravissimum peccatum, quia sub hoc genere comprehendi potest contemptus fidei, et ipsius Dei, qui per verbum ejus prædicatur. Affert præterea hujusmodi peccatum, ex se gravissimum nocumentum, quia verbum Dei est veluti organum, et instrumentum, quo Deus potissimum utitur ad humanam salutem; et ideo illud contemnere, vel negligenter atque indigne suscipere, non minora damna creare potest, quam indigne communicare.

8. *Peccatum hoc in particulari gravius et levius esse potest, quam alia peccata virtutibus aliis opposita.* — *Dubium.* — Tertio, de gravitate hujus peccati in individuo dicendum

est, ex variis atque inæqualibus circumstantiis, fieri posse, ut interdum sit gravius, interdum vero levius, quam alia peccata, perfectioribus vel minus perfectis virtutibus opposita. Hæc conclusio non indiget probatione, nam hoc fere commune est omnibus peccatis.

9. *Gravius peccatum est accedere ad Eucharistiam cum gravioribus peccatis, quam cum levioribus, per se loquendo.* — Duo vero quæ circa illam docet D. Thom. in dubitationem afferri possunt. Primum est, an accedere ad hoc sacramentum cum gravioribus culpis, sit semper, et ex se gravius peccatum. Aliquis enim videtur, non semper ita esse, si peccata non sint ejusdem ordinis, quia majus malum est accedere cum peccatis carnalibus, quam cum spiritualibus, etiam si hæc graviora sint. Quod sentit Alens., 4 part., quæst. 46, membr. 4 et 5, ubi variis utitur distinctionibus, quas referre et examinare operosum esset, et parum utile. Paschasius etiam, libr. de hoc sacramento, periculosius dicit esse luxuriosis ad hoc sacramentum accedere, quam aliis peccatoribus. Quod verum existimo, propter majus periculum incidendi in præviam ac detestabilem consuetudinem, etiam contemnendi paulatim. Nihilominus tamen per se loquendo, vera est regula, quam D. Thom. statuit, gravius peccare, qui in pejori statu et cum gravioribus culpis accedit, quia est indignior; tum etiam quia majus impedimentum ponit effectui hujus sacramenti, maioremque fictionem simulat, cum simpliciter magis sit a Christo separatus. Ratione vero scandali, vel alterius circumstantiae accidere potest e converso, ut gravius peccet, accedendo ad hoc sacramentum, qui minora habet peccata.

10. *Dubium alterum.* — *Moraliter loquendo gravius peccat infidelis accedens ad Eucharistiam, quam fidelis.* — Secunda dubitatio est, quis gravius peccet, fidelis peccator, vel infidelis, vel hæreticus? Quidam existimant plus peccare fidem peccatorem, ut Palud., 4, dist. 9, quæst. 2, et Carthus., quæst. 4, dicens, infidem esse indignorem, non tamen indignius accedere, quia fidelis operatur contra veritatem et dignitatem sacramenti sibi cognitam, infidelis vero contra ignoratam. D. Thom. autem generaliter dicit gravius peccare infidelem, quia peccat contra ipsum sacramentum, et usum ejus, cum tamen fidelis solum peccet contra usum. Quæ ratio solum videtur probare, infidem gravius peccare

sua infidelitate, qua negat veritatem sacramenti, quam fidem indigna sumptione, cum tamen hic non comparemus infidelitatem cum sacrilegio, sed præcise sacrilegium infidelis cum sacrilegio fidelis. Dico tamen, etiam in hoc sensu esse veram sententiam D. Thom., moraliter loquendo ac per se, quia status infidelis simpliciter est pejor et indignior; quod autem aliqua ignorantia excusari possit, est per accidens, et interdum accidere potest, ut non intercedat; ut, si sit hæreticus circa alia mysteria, non vero circa hoc; interdum vero talis esse potest, et tam crassa, ut fere nihil excusat. Atque ita per se magis aggravat indignus infidelitatis status. Dico autem, moraliter considerando ex genere, seu ex objecto ipsos status; nam in individuo fieri posset, ut sit tanta malitia, tantaque multitudo, et acerbitas peccatorum hominis fidelis, ut simpliciter indignior sit, quam infidelis, et tunc juxta responsionem datam præcedenti dubio neandum non est, illum gravius peccatum, sic accedendo.

SECTIO III.

Utrum habens conscientiam peccati mortalis teneatur confessionem præmittere ante usum hujus sacramenti.

1. *Prima sententia.* — Post decretum Concilii Trident., sess. 13, cap. 7, et can. 11, non potest in dubium revocari, an hujusmodi præceptum omnibus fidelibus impositum sit, quia in illis decretis expresse continetur, et certissimum est, habere Concilium potestatem ad hujusmodi præceptum imponendum, etiam si antea latum non fuisset. Quanquam, si tale præceptum a Concilio esset de novo latum, dubitari posset, an obligaret omnes, et ubique, et an excusarentur aliqui, ex defectu promulgationis vel acceptationis, ut postea dicimus. Hic ergo præcipue inquiritur, quale, quamque antiquum sit hoc præceptum. In qua re duas reperio sententias extreme contrarias. Prior affirmat esse præceptum juris divini naturalis, ex ipsa institutione sacramentorum intrinsecè consecutum; ita sentit Sylvest., verb. Eucharist. 2, quæst. 4; et inclinat Petrus Soto, lect. 12 de Eucharistia; et favet Bonavent., distinct. 13, dub. 4 circa litteram, et dist. 16, dub. 12 circa litteram; qui auctores videntur hoc præceptum fundare in sola dignitate et significatione hujus sacramenti. Alii vero videntur hoc fundare non in solo hoc sacramento, sed in institutione